

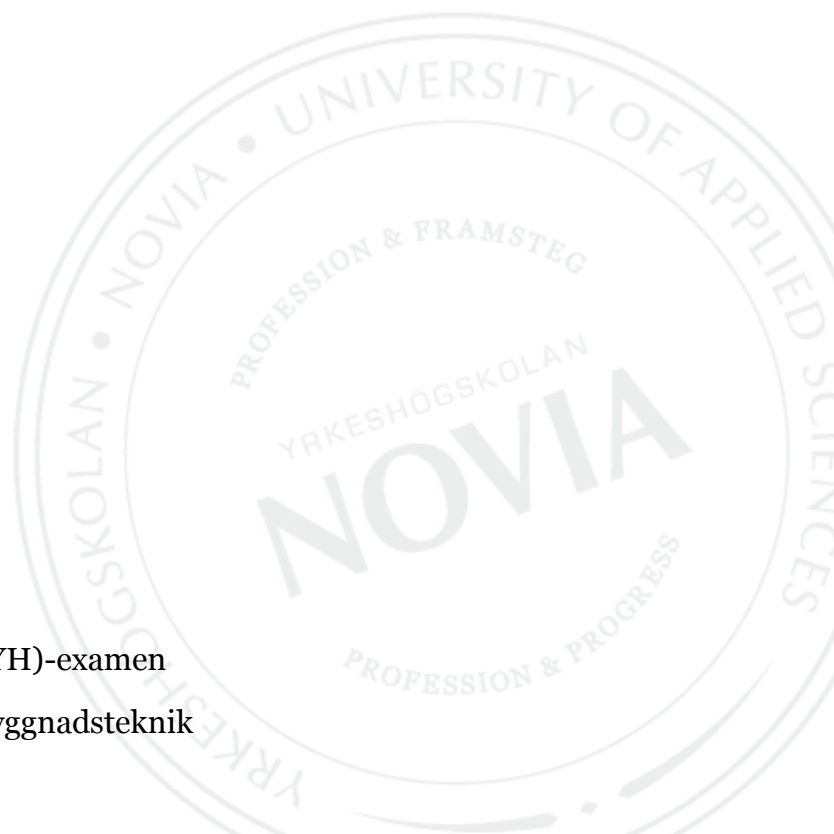
Bruksanvisningar för byggföretag angående utländsk arbetskraft

Niklas Järvinen

Examensarbete för Ingenjör (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för byggnadsteknik

Raseborg 2013

EXAMENSARBETE

Författare: Niklas Järvinen

Utbildningsprogram och ort: Byggnadsteknik, Raseborg

Inriktning/alternativ/Fördjupning: Konstruktionsplanering

Handledare: Kirsti Horn

Titel: Bruksanvisningar för byggföretag angående utländsk arbetskraft

Datum	24.4.2013	Sidantal	26	Bilagor	0

Andelen utländsk arbetskraft har ökat rejält under de senaste åren i Finland. Detta beror på att den utländska arbetskraften är märkbart billigare än den finska. Men den utländska arbetskraften behövs också eftersom stora åldersgrupper har gått i pension under de senaste åren och det har inte utbildats tillräckligt många nya unga arbetare för byggbranschen som skulle kunna fylla upp de tomma platserna som det stora antalet nyligen pensionerade har orsakat.

Den utländska arbetskraften orsakar dock vissa problem och försvårar anställningen av arbetskraft och utförande av arbete pga. språkmuren som uppstår. Det finns många lagar och bestämmelser om den utländska arbetskraften men de är rätt så krångliga att förstå. Dessutom orsakar den utländska arbetskraften en mycket stor grå marknad inom byggbranschen. Det är viktigt för samhället att skatter och andra betalningar betalas enligt lagen.

Syftet med detta examensarbete är att ta upp de svårtolkade bestämmelserna om beskattning och lagstiftning gällande utländsk arbetskraft. Samtidigt ska examensarbetet fungera som ett hjälpmedel för företag som har utländsk arbetskraft samt beskriva vilka lagar och bestämmelser som styr anställningen och rekryteringen av den utländska arbetskraften. Arbetsgivaren och beställaren har ansvar för att allt skall fungera på rätt sätt vad gäller anställning av utländsk arbetskraft.

Språk: Svenska Nyckelord: Utländsk arbetskraft, Byggnadsprojekt, Grå marknad, Beställansvar

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Niklas Järvinen

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Byggnadsteknik, Raasepori

Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot: Rakennesuunnittelu

Ohjaaja: Kirsti Horn

Nimike: Käyttöohjeita rakennusyrietyksille koskien ulkomaalaista työvoimaa/
Bruksanvisningar för byggföretag angående utländsk arbetskraft

Päivämäärä 24.4.2013

Sivumäärä 26

Liitteet 0

Ulkomaalaisen työvoiman osuus Suomessa on noussut reilusti viimeisten vuosien aikana. Tämä johtuu siitä, että ulkomaalainen työvoima on huomattavasti halvempaa kuin kotimainen työvoima. Ulkomaalaista työvoimaa tarvitaan Suomessa, koska suuret ikäryhmät ovat siirtyneet eläkkeelle viimeisten vuosien aikana, eikä uutta nuorta työvoimaa ole koulutettu tarpeeksi täyttämään heidän jättämäänsä aukkoa.

Kielimuurista johtuen ulkomaalainen työvoima tosin aiheuttaa myös ongelmia sekä työnantajalle että työntekijöille. Ulkomaalaisen työvoiman käyttöä säätelevät useat eri lait sekä määräykset. Nämä lait ja määräykset ovat suhteellisen vaikeita ymmärtää, mikä myös aiheuttaa ongelmia. Rakennusalalla kukoistava harmaa talous perustuu usein ulkomaalaisen työvoiman käyttöön. Yhteiskunnalle on tärkeää, että verot ja muut maksut suoritetaan lain mukaisesti.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on nostaa esille erilaisia veroihin ja määräyksiin liittyviä asioita sekä selventää niitä siten, että esim. yritykset voivat laillisesti käyttää ulkomaalaista työvoimaa tarpeen vaatiessa. Työnantajalla ja tilaajalla on myös velvollisuuksia ulkomaalaista työvoimaa kohtaan, jotta kaikki sujuisi lakien ja verotuksen suhteen oikein.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: Ulkomaalainen työvoima, Rakennushanke,
Harmaa talous, Tilaajavastuu

BACHELOR'S THESIS

Author: Niklas Järvinen

Degree Programme: Construction engineering, Raseborg

Specialization: Structural Engineering

Supervisor: Kirsti Horn

Title: Instructions for Building Companies Concerning Foreign Labour/
Bruksanvisningar för byggföretag angående utländsk arbetskraft

Date	24 April 2013	Number of pages	26	Appendices	0

The amount of foreign labour in Finland has increased significantly during the last few years. This is because of the more competitive prices compared to the domestic labour. The foreign labour, however, is also needed because of large age groups retiring, and because the new and younger age groups have not managed to fill the empty spots left by the retired workers.

The foreign labour does, however, cause some problems for both the employers and employees due to the language barrier that occurs. There are many laws and regulations that control the use of foreign labour. These laws and regulations are quite hard to make sense of. The foreign labour also causes much grey economy within the construction industry in Finland. It is important for the community that taxes and other payments are made according to the law.

The purpose of this thesis was to study the problems regarding the taxes, laws and regulations, and to create a thesis that, e.g. companies can use to get an understanding of what is needed and what procedures have to be made when using foreign labour. The employers and clients have regulations that they have to follow when using foreign labour.

Language: Swedish

Key words: foreign labour, construction project, grey economy

Innehållsförteckning

1.	Inledning.....	1
2.	Definitioner.....	1
3.	Allmänt.....	3
3.1	Andelen utländsk arbetskraft inom byggbranschen i Finland.....	3
3.2	Den gråa ekonomin.....	8
4.	Beskattning.....	11
4.1	Beskattning av utländsk arbetskraft.....	11
4.1.1	Beskattning av en arbetstagare vars arbetsgivare är registrerad i Finland.....	12
4.1.2	Beskattning av en skickad arbetstagare.....	13
4.1.3	Beskattning av en hyrd arbetstagare.....	15
5	Lagar.....	16
5.1	Utlänningslagen.....	16
5.2	Beställaransvarslagen.....	18
5.2.1	Syfte och tillämpningsområde.....	18
5.2.2	Beställarens utredningsskyldighet.....	18
6	Åtgärder för utnyttjande av utländsk arbetskraft.....	21
7	Slutsats.....	22
	Källförteckning.....	25
	Finlands författningssamling.....	26

1. Inledning

Inom byggnadsbranschen används nuförtiden mängder av utländsk arbetskraft och den utländska arbetskraftens mängd ökar märkbart hela tiden. Detta för med sig nya och stora problem till Finland. Då representanter av flera olika kulturer arbetar tillsammans uppstår nya utmaningar. En stor del av dessa problem och utmaningar är för det första språkmuren men även t.ex. den gråa marknaden vilken är rätt så stor inom byggnadsbranschen. Delvis på grund av den utländska arbetskraften i Finland. En annan utmaning är arbetsledningen samt introduktionen till arbetet för de utländska arbetarna. Arbetstagarna känner troligtvis inte till hur den finska lagen om arbete fungerar och inte hur arbets säkerheten sköts i Finland. De utländska lagarna kan skilja sig märkbart från de finska. Introduktion till arbetet är varje arbetsgivares plikt. Det är arbetsgivarens plikt att se till att arbetstagarna vet vad som hör till deras arbete samt känner till arbets säkerhetsbestämmelser samt direktiven för arbets säkerheten.

(Rakennusliitto, Utlänningar)

Syftet med detta examensarbete är att få fram en typ av bruksanvisning för användning av utländsk arbetskraft inom byggbranschen. Detta arbete kan vägleda ett företag och beställare hur de skall gå till väga med utländska underleverantörer, näringsidkare samt arbetstagare. Arbetet baserar sig alltså på vad som är nödvändigt för ett företag att veta om bestämmelser och lagar då de använder sig av utländsk arbetskraft.

2. Definitioner

Utlänning: En person som inte är finsk medborgare

Uppehållstillstånd: ”Ett tillstånd för att vistas i Finland eller på ett finländskt fartyg som krävs av utlänningar som ämnar utföra sådant förvärvsarbete som de inte har rätt att utföra med stöd av något annat uppehållstillstånd eller utan uppehållstillstånd.”

(Utlänningslagen 30.4.2004/301. Kapitel 5 §70-85)

Näringsidkare: ”Personer som idkar näring eller utövar yrke under eget namn (yrkesutövar) eller som med tanke på företagsansvaret kan jämföras med sådana personer.”

(Utlänningslagen 30.4.2004/301. Kapitel 5 §70-85)

Beställare: Med beställare avses i detta arbete en i handelsregisterlagen avsedd näringsidkare som är skyldig att göra en för näringsidkare menad grundanmälan. Dessa är då alltså öppna bolag, aktiebolag, kommanditbolag, staten, kommuner samt samkommuner. Till dessa hör även Åland, kommuner och samkommuner på Åland, församlingar, kyrkan och andra religionssamfund eller någon annan utländsk förening eller samfund som grundar en biverksamhet i Finland. (Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233.)

Huvudentreprenör: Är beställarens avtalspartner som är bunden att utföra ett enligt avtal avsett arbete och är ansvarig för eget och dessutom för underentreprenörernas arbete. Till huvudentreprenörens uppgifter hör byggplatsens arbetsledning och ansvar för arbetssäkerheten.

Underentreprenör: Är en näringsidkare eller ett företag som är bundet till att utföra ett arbete enligt entreprenadsavtalet, men som inte har gjort ett avtal direkt med beställaren utan med en eller flera mellanhänder.

Underleverantörsavtal: Ett avtal som är gjort mellan en beställare och dennes avtalspartner om att ett visst arbete skall utföras mot en bestämd ersättning. (Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233.)

Hyrd arbetstagare: Med en hyrd arbetstagare menar man en arbetstagare som har gjort ett arbetsavtal med ett finskt eller utländskt företag, där det i fråga varande företaget ställer arbetstagaren med hans eller hennes samtycke till en annan arbetsgivares förfogande. (Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233.)

Grå ekonomi: Med grå ekonomi avses sådan verksamhet inom en organisation där vissa lagstadgade skyldigheter försummas i syfte att undvika skatter, lagstadgade pensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- eller arbetslöshetsförsäkringsavgifter eller avgifter som tullen tar ut eller i syfte att få ogrundade återbetalningar. (Skatteförvaltningen, Definition av grå ekonomi 2011)

3. Allmänt

3.1 Andelen utländsk arbetskraft inom byggbranschen i Finland

Andelen utländsk arbetskraft inom byggbranschen har stigit under de senaste åren rejält. I en undersökning gjord i december 2011 av Rakennusteollisuus ry var redan var femte arbetstagare i husbyggnadsbranschen utländsk och i motsvarande för Nyland var redan var tredje arbetstagare utländsk. Den utländska arbetskraftens mängd har stigit under de senaste åren lika mycket i Nyland som i resten av Finland. Jämfört med motsvarande undersökning gjord på hösten 2007 har andelen utländsk arbetskraft tredubblats. I undersökningen antas att totalt ca 25000-30000 utländska arbetstagare arbetar inom byggbranschen i Finland. (Rakennuslehti, Var femte av husbyggnadsbranschens arbetskraft är utländsk. 2011)

I tabell 1 ser man resultaten för undersökningen och även för de tidigare årens undersökningar, 2007-2011. I den nyaste undersökningen deltog allt som allt ca 28000 arbetstagare på 1812 olika byggplatser. Av dessa var 5560 utländska arbetstagare, alltså 20% av alla som deltagit. Av underentreprenörerna samt den hyrda arbetskraften var totalt 26% utländska. I undersökningen år 2007 deltog ca 22000 arbetstagare på 1698 byggplatser, av dessa var endast 1571 arbetstagare utländska, dvs. 7% av alla som deltagit. Då var andelen utländsk arbetskraft 10% av underentreprenörer samt hyrd arbetskraft. (Rakennusteollisuus, Arbetskraftsundersökningens resultat 2011)

Tabell 1. Arbetskraftsundersökning 2011. Hela landet.

	2011	2010	2009	2008	2007
Yritykset Företag	219	220	226	208	216
Työmaat Byggplatser	1812	1933	1716	1822	1698
Aliurakointiyrityksiä työmailla Underentreprenörsföretag på byggplatsen	6886	6117	4114	4849	5241
Työntekijät yhteensä Arbetstagare totalt	27898	21726	18518	21425	22313
Vastaajayrityksen omat työntekijät yhteensä Ansvarande företagens egna arbetstagare totalt	9303 (33%)	8512 (39%)	7751 (42%)	10018 (47%)	8963 (40%)
Omista ulkomaalaisia Utländska av de egna	409 (4,4%)	177 (2,1%)	151 (1,9%)	194 (1,9%)	134 (1,5%)
Aliurakoitsijan työntekijät + vuokratyöntekijät yhteensä Underentreprenörens arbetstagare + hyrda arbetstagare tillsammans	19393	13854	11146	12570	13886
Ulkomaalaiset aliur. + vuokratyöntekijät Utländska underentreprenörer + hyrda arbetstagare	5151 (26%)	2970 (21%)	1587 (14%)	2021 (16%)	1437 (10%)
Ulkomaalaiset yhteensä Utländska totalt	5560 (20%)	3147 (14,5%)	1738 (9,4%)	2215 (10%)	1571 (7%)

(Rakennusteollisuus, Arbetskraftsundersökningens resultat 2011)

Andelen utländsk arbetskraft i Nyland ser man i tabell 2. Andelen utländsk arbetskraft i Nyland var alltså år 2011 en tredjedel av alla arbetstagare, dvs. 33%. I undersökningen deltog 13726 arbetstagare från Nyland varav 4488 var utländska. Motsvarande siffror år 2007 var att 13% av arbetskraften var utländsk. År 2007 deltog 10060 arbetstagare varav 1255 var utländska. I Nyland var andelen av underentreprenörer samt hyrda arbetstagare 37% år 2011 och 16% år 2007. (Rakennusteollisuus, Arbetskraftsundersökningens resultat 2011)

Detta betyder att ca 80% av den totala andelen utländsk arbetskraft finns i Nyland och ca 20% runt om i resten av Finland. Från och med år 2010 till 2011 ökade arbetskraften inom byggbranschen i Nyland med ca 3890 arbetstagare varav ca hälften var utländska arbetstagare. Samtidigt är Nylands arbetslöshetsprocent den lägsta i Finland, varav man kan dra en slutsats att den ökade andelen utländsk arbetskraft inte har orsakat högre arbetslöshetssiffror. Enligt uppskattningen kommer andelen utländsk arbetskraft inom byggbranschen att öka ända fram till år 2015. (Rakennusteollisuus, Arbetskraftsundersökningens resultat 2011)

Tabell 2. Arbetskraftsundersökning 2011. Nyland.

	2011	2010	2009	2008	2007
Yritykset Företag	42	42	42	46	40
Työmaat Byggplatser	725	780	594	620	598
Aliurakointiyrityksiä työmailla Underentreprenörsföretag på byggplatsen	3760	3222	1712	2198	2662
Työntekijät yhteensä Arbetstagare totalt	13726	9836	7373	9345	10060
Vastaajayrityksen omat työntekijät yhteensä Ansvarande företagens egna arbetstagare totalt	2978 (22%)	2752 (28%)	2255 (31%)	3530 (38%)	2544 (25%)
Omista ulkomaalaisia Utländska av de egna	330 (11%)	125 (4,5%)	115 (5%)	136 (3,9%)	87 (3,4%)
Aliurakoitsijan työntekijät + vuokratyöntekijät yhteensä Underentreprenörens arbetstagare + hyrda arbetstagare tillsammans	11159	7319	5329	6334	7391
Ulkomaalaiset aliur. + vuokratyöntekijät Utländska underentreprenörer + hyrda arbetstagare	4158 (37%)	2406 (33%)	1200 (23%)	1638 (26%)	1168 (16%)
Ulkomaalaiset yhteensä Utländska totalt	4488 (33%)	2531 (26%)	1315 (18%)	1774 (19%)	1255 (13%)

(Rakennusteollisuus, Arbetskraftsundersökningens resultat 2011)

Andelen utländsk arbetskraft i övriga Finland ser man i Tabell 3. Av 14142 arbetstagare som deltog i undersökningen år 2011 från övriga Finland var 1072 stycken utländska, dvs. 7,6%. Av alla underentreprenörer samt hyrda arbetstagare som deltog i undersökningen i övriga Finland var 12% utländska. (Rakennusteollisuus, Arbetskraftsundersökningens resultat 2011)

Tabell 3. Arbetskraftsundersökning 2011. Övriga landet.

	2011	2010	2009	2008	2007
Yritykset Företag	177	178	184	162	176
Työmaat Byggplatser	1087	1153	1122	1202	1100
Aliurakointiyrityksiä työmailla Underentreprenörsföretag på byggplatsen	3053	2895	2402	2651	2579
Työntekijät yhteensä Arbetstagare totalt	14142	11890	11145	12080	12253
Vastaajayrityksen omat työntekijät yhteensä Ansvarande företagens egna arbetstagare totalt	6325 (45%)	5760 (48%)	5496 (49%)	6488 (54%)	6419 (53%)
Omista ulkomaalaisia Utländska av de egna	79 (1,3%)	52 (0,9%)	36 (0,7%)	58 (0,9%)	47 (0,7%)
Aliurakoitsijan työntekijät + vuokratyöntekijät yhteensä Underentreprenörens arbetstagare + hyrda arbetstagare tillsammans	8234	6535	5817	6236	6495
Ulkomaalaiset aliur. + vuokratyöntekijät Utländska underentreprenörer + hyrda arbetstagare	993 (12%)	564 (8,6%)	387 (6,7%)	383 (6,1%)	269 (4,1%)
Ulkomaalaiset yhteensä Utländska totalt	1072 (7,6%)	616 (5,2%)	423 (3,8%)	441 (3,7%)	316 (2,6%)

(Rakennusteollisuus, Arbetskraftsundersökningens resultat 2011)

3.2 Den grå ekonomin

Andelen grå ekonomi har ökat speciellt mycket inom byggbranschen. Enligt olika beräkningar och uppskattningar har man kommit till att den grå ekonomin inom byggbranschen årligen orsakar förluster på ca 500 miljoner euro för samhället genom förlorade skatter och andra lagstadgade betalningar. Ungefär hälften av den utländska arbetskraften betalar inte skatter till Finland. En del av detta beror på lagar, skatteavtal och en del av att skatteverket inte har metoder att övervaka utländska underentreprenörer och deras arbetstagare. Under de senaste åren har den grå ekonomins utveckling endast varit åt det sämre hållet. I Harmaan talouden seurantaraportti gjord i januari 2010 var de döljda inkomsternas värde inom byggbranschen över 500 miljoner euro och det svarta arbetets andel motsvarade ca 9 procent av byggbranschens arbetskraft och 5 procent av byggbranschens produktion. Av detta beräknades ca 116 miljoner euro vara mervärdesskatt som inte betalades av underentreprenörer. Detta omräknat till omsättning beräknas vara ungefär 530 miljoner euro i gråa inkomster. I och med det omvända mervärdesskattesystemet som togs i bruk 1.4.2011 uppskattas mervärdesskattens produktion till statens kassa öka med 80-100 miljoner euro i året. (Helsingfors stad, Gråa marknadens övervakningsrapport och Arbets- och näringsministeriet, Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjumisen rakennus sekä majoitus- ja ravitsemisalalla-työryhmä mietintö 2011)

Med grå ekonomi menar man laglig verksamhet eller företagsamhet, men där inte det ändå utförs lagstadgade betalningar och skatter. Den grå ekonomin förekommer oftast i långa underentreprenörskedjor och är typiskt i små och oorganiserade företag.

Förutom förlusterna för samhället har den grå ekonomin även andra inverknings, så som försämring av arbetstagarnas positioner, förvrängande av konkurrensen, försämring av samhällets moral och den ökar på den utländska kriminella verksamheten i Finland.

Övervakningen av underentreprenörskedjorna är rätt så svår eftersom huvudentreprenören inte är i ett avtalsförhållande med någon annan i kedjan än med de underentreprenörer som är direkt under huvudentreprenören. Avtalen i underentreprenörskedjan publiceras inte. Huvudentreprenören har inte en lagstadgad rätt att få utdrag av underentreprenörerna där man skulle kunna övervaka utförda betalningar, så som löner, skatter och andra lagstadgade betalningar. Huvudentreprenören kan endast få den så kallade

beställansvarsinformation av de direkta underentreprenörerna. (Helsingfors stad, Gråa marknadens övervakningsrapport och Arbets- och näringsministeriet, Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjumisen rakennus sekä majoitus- ja ravitsemisalalla-työryhmä mietintö 2011.)

Systemet för förebyggandet av den gråa ekonomin kan man se i figur 1. Systemet går ut på att den utländska arbetstagaren först hämtar ett skattenummer och meddelar sina personuppgifter till skatteverket, sedan gör arbetstagaren ett avtal med underentreprenören och meddelar även sitt skattenummer till underentreprenören. Ett skattenummer är obligatoriskt att ha för att få vara på byggsplatsen. År 2012 blev även ett personkort med bild samt skattenummer obligatoriskt för varje person som rör sig på byggsplatser. När underentreprenören fått uppgifterna av arbetstagaren måste underentreprenören meddela huvudentreprenören vilka arbetstagare som utför arbetet. Huvudentreprenören måste sedan övervaka alla arbetare på byggsplatsen och meddela deras uppgifter till skatteverket månatligen. Skatteverket kontrollerar och jämför uppgifterna de fått och övervakar att allt går enligt lagen. (Rakennusteollisuus, Gråa marknadens förebyggande och Veronumero, Personkort med bild)

Figur 1. Förebyggandet av den gråa ekonomin. (Rakennusteollisuus, Gråa marknadens förebyggande)

Figur 2. Personkort med bild. (Veronumero, Personkort med bild)

Förutom detta behövs det flera åtgärder än de som existerar redan. Arbets- och näringsministeriet har en arbetsgrupp som försöker förebygga den grå ekonomin i samarbete med Rakennusteollisuus och Rakennusliitto. I gruppens utredningar har man kommit till att det skulle behövas ändringar i lagarna samt ökad övervakning. Andra viktiga åtgärder skulle vara att huvudentreprenören skulle vara skyldig att meddela skatteverket om alla arbetstagares uppgifter samt beloppen på underentreprenörernas kontrakt. Dessutom borde övervakningen skärpas. I beställaransvarslagen borde finnas mer specifika punkter med hjälp av vilka man bättre kunde förebygga grå ekonomi. Sådana specifikationer vore t.ex. att höja försummelseavgiften till 50 000 euro istället för den nuvarande avgiften på 16 000 euro. Beställaransvarslagens utredningsskyldigheter borde krävas i all verksamhet. Rakennusteollisuus stöder fullt dessa åtgärder även om det skulle orsaka tilläggskostnader på flera tiotals miljoner euro för företagen. (Arbets- och näringsministeriet, Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuminen rakennus sekä majoitus- ja ravitsemisalalla-työryhmä mietintö 2011.)

4. Beskattning

4.1 Beskattning av utländsk arbetskraft

Beskattningen av utlänningar i Finland är beroende av om arbetstagaren har ett arbetsavtal med en finländsk arbetsgivare samt om arbetstagaren är skickad eller uttyrd utländsk arbetare. I Finland är arbetstagaren antingen allmänt skattepliktig, delvis skattepliktig eller inte alls skattepliktig. Dessutom beror beskattningen även på hur länge arbetstagaren arbetar i Finland och bortom om arbetsgivaren är en registrerad organisation i Finland.

Om arbetaren utför arbete i Finland under en kortare tid än 6 månader, för en arbetsgivare som är registrerad i Finland, är arbetstagaren begränsat skatteskyldig, källskatten är då 35% av lönen, detta gäller även för eventuella natura förmåner som t.ex. lunch, bostads- och telefonförmåner. Från dessa kan ett avdrag på 510€ per månad eller 17€ per dag göras före skatt. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

Ifall en utländsk arbetsgivare betalar lönen åt en arbetstagare som jobbar högst 6 månader i Finland är arbetstagaren inte skattepliktig i Finland, detta förutsätter dock att den utländska arbetsgivaren inte har något fast driftsställe i Finland. Hyrda arbetstagare från de nordiska länderna, Estland, Lettland, Litauen, Moldavien, Georgien och från länder med vilka Finland inte har ett skatteavtal är dock ett undantag, deras löneinkomst beskattas i Finland. Ifall arbetstagaren arbetar under en längre tid än 6 månader i Finland för en arbetsgivare som är registrerad i Finland är arbetstagaren allmänt skatteskyldig, beskattningen blir alltså likadan som för fast bosatta personer i Finland. Arbetstagaren måste då lämna in en skattedeklaration i Finland. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

Även om arbetsgivaren är registrerad utomlands är arbetstagaren skatteskyldig. Finland har rätt att beskatta arbetstagaren om han/hon har vistats i Finland längre än 183 dagar under en tidsperiod som avses i skatteavtalet vilket oftast är en period på 12 månader.

Arbetstagaren bör i detta fall ansöka om beslut om förskottskatt, ifall den utländska arbetsgivaren inte innehåller skatt från lönen. Arbetstagaren måste även i detta fall lämna in en skattedeklaration i Finland. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

Tabell 3. Beskattning av utlänningar.

	Arbetsgivaren registrerad i Finland	Arbetsgivaren registrerad i utlandet
Arbete i Finland i under en kortare tid än 6 månader	* Arbetstagaren är begränsat skattskyldig * Källskatt 35% av lönen (inklusive naturaförmåner t.ex. lunch, logi, telefon) * Avdrag före skatt: 510 €/mån eller 17€/dag * Källskattekort beviljas av skattebyrån, fyll i blankett VEROH6201, blanketten kan nerladdas på webben.	* Finland beskattar inte, om en arbetsgivare i utlandet betalar lön * Förutsätter att den utländska arbetsgivaren inte har något fast driftsställe i Finland. * Hyrda arbetstagare från de nordiska länderna, Estland, Lettland, Litauen, Moldavien, Georgien och från länder med vilka Finland inte har ingått skatteavtal är ett undantag. Deras löneinkomst beskattas i Finland. Arbetstagaren ska själv fylla i blankett "Ansökan om förskottsskatt" (VeroH6205) och ansöka om förskottsskatteuppbörd.
Arbete i Finland längre än 6 månader	* Arbetstagaren är allmänt skattskyldig. * Beskattningen blir likadan som hos fast bosatta * Arbetstagaren måste lämna en skattedeklaration i Finland.	* Arbetstagaren är allmänt skattskyldig. * Finland har rätt att beskatta, om arbetstagaren vistas i Finland i över 183 dagar under en tidsperiod som avses i skatteavtalet * Arbetstagaren bör ansöka om beslut om förskottsskatt, eftersom den utländska arbetsgivaren inte innehåller skatt från lönen. * Arbetstagaren måste lämna in en skattedeklaration i Finland.

(Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar.)

4.1.1 Beskattning av en arbetstagare vars arbetsgivare är registrerad i Finland

En person som kommer till Finland för högst sex månader för att arbeta är begränsat skattskyldig. Det betyder att en s.k. källskatt på 35 procent tas av arbetstagarens lön, för detta behövs ett källskattekort som fås från skatteförvaltningen. I detta fall kan en summa på upp till 510 euro per månad eller 17 euro per dag avdras före beskattningen, för detta måste dock källskattekortet innehålla en anteckning på hur mycket som avdras före

beskattning. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

De personer som arbetar mellan 4 och 6 månader i Finland är även försäkrade ifall de inte har ett intyg (intyg A1 eller E 101) från ett annat land. I fall arbetstagaren inte har ett intyg på att han eller hon är försäkrad i något annat land avdrar arbetsgivaren en sjukförsäkringspremie (en sjukvårdspremie + en dagpenningsspremie), en pensionsförsäkringspremie och en arbetslöshetsförsäkringspremie från lönen. Tillsammans betyder detta totalt cirka 7-8 procent av lönen. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

Genom att arbetstagaren arbetar mindre än 6 månader i Finland och betalar källskatt behövs inte någon skild skattedeklaration lämnas in i Finland. Men ifall arbetstagarens inkomster från Finland är minst 75 procent av personens totala förvärvsinkomster under året och om personen kommer till Finland från Europeiska ekonomiska samarbetsområden kan arbetstagaren lämna in en ansökan om progressiv beskattning i efterhand i stället för källskatten på 35 procent. Ansökan kan lämnas in på en skild blankett (blankett 6148a) först efter att skatteåret är slut och för detta behövs intyg över de totala inkomsterna under skatteåret från skattemyndigheterna i personens hemland. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

Om en person vistas i Finland över en period längre än sex månader skall personen lämna in en skattedeklaration i Finland. Då skickar skatteförvaltningen i Finland en förhandsifylld skattedeklaration i april efter det skatteår som arbetet utförts i. Ifall skattedeklarationsblanketten inte är på förhand ifylld eller om skattedeklarationen är bristfällig skall personen i fråga själv fylla i eller korrigera den och returnera den till skatteförvaltningen. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

4.1.2 Beskattning av en skickad arbetstagare

Om en arbetstagare som är skickad till Finland av en utländsk arbetsgivare vistas över sex månader i Finland skall arbetstagaren normalt betala skatt för lönen i Finland och oftast

skall dessutom en obligatorisk försäkringspremie som är totalt cirka 7-8 procent betalas. Alltså är arbetstagaren då allmänt skatteskyldig. Tillfälliga vistelser utomlands som t.ex. semester i hemlandet, avbryter inte räkningen av sexmånadersperioden. Skatten som betalas är då alltså progressiv skatt vilket betyder att skatteprocenten stiger i proportion med att lönenivån stiger. Den skattskyldige kan även göra skatteavdrag på samma grunder som Finländska medborgare.

Den utländska arbetsgivaren behöver normalt inte verkställa förskottsinnehållningen på lönen i Finland. Arbetstagaren är själv skyldig att erlægga skatt för arbetsinkomsterna. Arbetstagaren bör alltså kontakta skatteförvaltningen i Finland och lämna in en ansökan om förskottsskatt. Ifall arbetstagaren inte anhåller om förskottsinnehållning, och skatten betalas i efterhand, tilläggs ränta på beskattningsbeloppet.

En skattedeklaration bör även göras för den tid som personen vistats i Finland, deklarationen skall även innehålla anteckningar om inkomster från utlandet. Förutom detta skall arbetstagaren granska, korrigera eventuella fel och fylla i sådant som eventuellt fattas i skattedeklarationen, som skatteverket sänder i april påföljande år, och returnera den till skatteförvaltningen precis som om en arbetstagare arbetat för ett finskt registrerat företag. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

I vissa undantagsfall beskattas inte lönen av en utländsk arbetsgivare i Finland även om personen vistats i över sex månader i Finland. Orsaken är då att skatteavtalet mellan Finland och hemlandet i vissa fall kan förhindra Finland från att beskatta lönen. I detta fall kan personen ha vistats högst 183 dagar i Finland under en tidsperiod som har fastställts i skatteavtalet. Om arbetsgivaren är ett utländskt offentligt samfund, beskattas lönen normalt inte i Finland utan då beskattas personen i hemlandet. Med offentliga samfund avses t.ex. stater och kommuner. Övriga inkomster som personen har beskattas dock ändå oftast i Finland. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

Ifall en person som är skickad till Finland av en utländsk arbetsgivare vistas högst sex månader i Finland är han eller hon begränsat skattskyldig i Finland. Då beskattas oftast inte lönen eller övriga inkomster i Finland. I undantagsfall då arbetsgivaren har ett fast driftställe i Finland så beskattas lönen i Finland på samma sätt som för en utländsk

arbetstagare med en arbetsgivare registrerad i Finland. Även om lönen inte beskattas i Finland bör arbetstagaren betala sjuk- och pensionsförsäkringspremier till Finland om han eller hon inte har fått ett intyg för utsända arbetstagare av de sociala myndigheterna från hemlandet. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

4.1.3 Beskattning av en hyrd arbetstagare

Med en hyrd arbetstagare avses en person som har ett arbetsavtal endast med ett utländskt personaluthyrningsföretag som betalar lönen. Personen arbetar för ett finländskt företag eller en finländsk uppdragsgivare och oftast på uppdragsgivarens arbetsplats och använder dess arbetsredskap. En hyrd arbetstagare i Finland som kommer från något av de följande länderna: Island, Norge, Sverige, Danmark, Lettland, Litauen, Estland, Polen, Moldavien, Georgien, Vitryssland, Isle of Man, Guernsey, Bermuda, Jersey, Kazakstan och Caymanöarna beskattas för lönen i Finland direkt från och med första arbetsdagen oberoende på hur länge personen vistas i Finland. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

Längden på vistelsen i Finland inverkar dock på skattebeloppet som skall betalas. Om arbetstagaren vistas under sex månader i Finland är han eller hon begränsat skattskyldig och betalar då 35 procents källskatt till Finland som om han vore anställd av ett finskt företag och vistades under sex månader i Finland. Av detta kan även avdras upp till 510 euro per månad eller 17 euro per dag.

Ifall personen vistas över sex månader eller om personens hem är i Finland är han även allmänt skattskyldig och betalar skatt enligt en progressiv skatteskala. Om arbetstagaren däremot vistas högst sex månader i Finland men lönen från Finland består av minst 75 procent av den totala inkomsten under året och om personen kommer till Finland från något av de Europeiska ekonomiska samarbetsområdena kan personen i efterhand ansöka om progressiv beskattning istället för källskatten på 35 procent. Ansökan kan dock lämnas in först efter skatteåret, för detta behövs även uppgifter om personens totala inkomster från skattemyndigheterna i personens hemland. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

Betalningsättet för de finländska skatterna beror på om den utländska arbetsgivaren är införd i det finländska arbetsgivarregistret och om ett fast driftställe bildas för arbetsgivaren i Finland. Om arbetsgivaren inte är införd i arbetsgivarregistret och ett fast driftställe inte finns bör arbetstagaren själv betala förskottsskatt. För detta behöver han eller hon en finländsk personbeteckning. Om den utländska arbetsgivaren är införd i det finländska arbetsgivarregistret eller om ett fast driftställe finns i Finland skall arbetstagaren ansöka om ett skattekort från skattebyrån och i detta fall avdras skatten direkt från lönen. Ifall arbetstagarens vistelse överskrider sex månader bör personen i fråga lämna in en skattedeklaration i Finland. Skattedeklarationen skickas även då i april efter skatteåret som arbetet utförts i. (Arbets- och näringsministeriet, Beskattning av utlänningar och Skatteförvaltningen, Arbete i Finland)

5 Lagar

5.1 Utlänningslagen

Syftet med utlänningslagen som trädde i kraft 30.4.2004 är att stöda arbetskraftens tillgänglighet på ett systematiskt, flexibelt och snabbt sätt och genom att ta i beaktande arbetsgivarnas och de utländska arbetstagarnas rättigheter och dessutom att ta hänsyn till anställningsmöjligheterna för redan på marknaden befintlig arbetskraft. I utlänningslagens 5. Kapitel, paragraferna 70-86 behandlas i sin helhet de utländska arbetstagarnas arbetsutförande. (Utlänningslagen 30.4.2004/301. Kapitel 5 §70-85)

”Beviljandet av uppehållstillstånd för utländska arbetstagare baserar sig på prövning genom följande krav:

- 1) utreda möjligheten att inom en rimlig tid få sådan arbetskraft som lämpar sig för det aktuella arbetet och som står till förfogande på arbetsmarknaden,*
- 2) se till att beviljande av uppehållstillstånd för arbetstagare inte hindrar en person som avses i 1 punkten att få arbete, och att*
- 3) säkerställa att uppehållstillstånd för arbetstagare beviljas endast personer som uppfyller villkoren, om det för arbetet krävs särskild kompetens eller ett godkänt hälsotillstånd.”* (Utlänningslagen 30.4.2004/301. Kapitel 5 §70-85)

Dessa krav bör uppfyllas för att uppehållstillståndet för en arbetstagare eller en näringsidkare skall beviljas för att försäkra att utlänningens försörjning är tryggad genom arbete eller näringsverksamhet eller på något annat sätt. (Utlänningslagen 30.4.2004/301. Kapitel 5 §70-85)

Arbetsgivarens skyldighet är att försäkra att den utländska arbetstagaren har ett giltigt uppehållstillstånd som krävs för att arbeta i Finland. Om en arbetsgivare anställer en utländsk arbetstagare som är en medborgare av en annan union eller någon med detta jämförbar person eller en familjemedlem till någon av dessa skall arbetsgivaren lämna in arbetstagarens uppehållstillståndsansökan, namn samt arbetsavtal till arbets- och näringsbyrån.

Arbetsgivaren bör även förvara uppgifter om de anställda utlänningarna samt grunderna för deras rätt att arbeta så att de vid behov kan granskas av arbetarskyddsmyndigheten utan svårigheter. Uppgifterna på anställda utlänningar bör även förvaras fyra år efter att arbetsavtalet har upphört. (Utlänningslagen 30.4.2004/301. Kapitel 5 §70-85)

Om en utländsk arbetstagare som är anställd för en utländsk arbetsgivare utför entreprenad- eller underentreprenadsarbete, eller som fungerar som hyrd arbetskraft för ett annat företag, hör det till den utländska arbetsgivaren att uppfylla motsvarande skyldigheter som den i Finland verkande huvudentreprenören eller huvuduppdragsgivaren har.

(Utlänningslagen 30.4.2004/301. Kapitel 5 §70-85)

I paragraferna 75-86§ behandlas huvudsakligen utländska arbetstagares och näringsidkares uppehållstillstånd. Av de utländska arbetstagarna och näringsidkarna krävs alltså antingen att de ansökt om ett lov för arbetstagarens uppehållstillstånd eller för näringsidkarens uppehållstillstånd. Upphållstillståndet kan begränsas av olika skäl till att endast ha tillstånd att arbeta för en viss arbetsgivare. Tillståndet kan även begränsas till en viss bransch eller för flera olika branscher. (Utlänningslagen 30.4.2004/301. Kapitel 5 §70-85)

5.2 Beställaransvarslagen

5.2.1 Syfte och tillämpningsområde

Syftet med lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft som trädde i kraft den 1 januari år 2007, är att främja att olika företags konkurrenskraft skulle vara likvärdig mellan varandra samt att arbetsvillkoren följs. Dessutom är det meningen att lagen skall sätta olika förutsättningar för både företag och offentligsrättsliga samhällen, så att underentreprenörskaps- samt hyrdarbetskraftsavtal gjorda med dem fyller lagstiftningens krav på både arbetsgivare samt avtalspartner. (Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233.)

Lagen tillämpas på beställare som anlitar hyrda arbetstagare i Finland eller som använder sig av arbetstagare som arbetar under ett underleverantörsavtal. Inom byggnadsbranschen tillämpas lagen även på beställare som fungerar som byggherrar och på samtliga parter i en avtalskedja på en gemensam arbetsplats och anses fungera som beställare. Lagen tillämpas dock inte ifall arbetet utförs av en hyrd arbetstagare under en tid på maximalt 10 dagar eller om ersättningen för ett underleverantörsarbete är under 7500 euro. (Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233.)

5.2.2 Beställarens utredningsskyldighet

När beställaren tänker göra ett avtal om att anlita en hyrd arbetstagare eller anlita en underleverantör för ett arbete bör beställaren enligt paragraf 5§ begära följande saker av avtalsparten:

- En utredning över om företaget har registrerats i förkottsuppbördsregistret, arbetsgivarregistret samt i registret över mervärdesskattskyldiga.
- Ett utdrag ur handelsregistret
- Ett intyg över att skatterna är betalda eller ett intyg över skatteskulder eller ett intyg på att en betalningsplan på skatteskulder är gjord.

- Ett intyg för att pensionsförsäkringar finns samt för erlagda pensionsförsäkringsavgifter eller ett intyg på att en betalningsplan för pensionsförsäkringspremier är gjord.
- En utredning på arbetsvillkorsavtalet som används för arbetet eller om de centrala arbetsvillkoren.

Beställaren behöver inte begära ovannämnda dokument ifall beställaren har en god anledning att lita på att avtalsparten har utfört sina lagstadgade skyldigheter. Dessa fall är:

- Avtalsparten är t.ex. staten, en kommun, en samkommun eller Åland eller en kommun eller samkommun på Åland. Eller så en församlig, kyrkan, folkpensionsanstalten eller Finlands bank.
- Att avtalspartens verksamhet har en tryggad ställning.
- Då t.ex. beställaren och avtalsparten har haft tidigare avtalsförhållanden och att parterna på grund av detta kan lita på varandra.
- Eller något annat som kan jämföras med ovannämnda punkter.

Om något av de avtal som anges i denna lag gäller under en längre tid än 12 månader skall beställarens avtalspart lämna nya och uppdaterade intyg och utredningar om alla de ovannämnda intyg och utredningar till beställaren med 12 månaders mellanrum så länge avtalsförhållandet fortsätter. De intyg som lämnas in får inte vara äldre än tre månader. Ifall beställaren och avtalsparten gör ett nytt avtal sinsemellan inom 12 månader från att beställaren gjorde utredningen för ovannämnda punkter behöver utredningen inte göras på nytt så länge det inte skett några sådana förändringar för avtalspartens situation som förutsätter kontroll. Ovannämnda intyg och utredningar bör sparas i minst 2 år efter att arbetsavtalet upphört. (Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan­de av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233.)

Beställaren har tystnadsplikt angående de uppgifter som beställaren fått på erlagda skatter, skatteskulder, pensionsförsäkringar, erlagda pensionsförsäkringsavgifter eller till betalning förfallna pensionsförsäkringsavgifter. Avtalsparten kan själv ge beställaren tillstånd att använda uppgifterna för övriga ändamål. Skattemyndigheterna eller arbetspenionsanstalten kan även få tillstånd med stöd av lagstiftningen att kontrollera uppgifterna. (Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233.)

Beställaren är även skyldig att betala en så kallad försummelseavgift ifall beställaren missköter sin utredningsskyldighet för de punkter som anges i 5§ eller om beställaren har gjort ett arbetsavtal med ett företag vars bolagsman, direktör eller styrelseledamot har näringsförbud enligt lagen, detta gäller även för avtal med näringsidkare som har näringsförbud enligt lagen. Eller om beställaren gjort ett avtal med en avtalspart trots att beställaren haft kännedom om att avtalsparten inte har för avsikt att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter som avtalspart eller arbetsgivare. (Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233.)

Försummelseavgiften kan vara mellan 1500 euro och 15000 euro. Storleken på avgiften bestäms på basis av arten, graden och omfattningen av brottet för utredningsskyldigheten och dessutom beaktas värdet på avtalet som beställaren och avtalsparten gjort. Upprepande av misskötsel av utredningsskyldigheter höjer försummelseavgiften medan beställarens försummelseavgift kan sänkas genom att beställaren inte försöker undgå eller förhindra konsekvenserna för misskötseln. (Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233.)

6 Åtgärder för utnyttjande av utländsk arbetskraft

I följande beskrivs krav samt skyldigheter som ställs på arbetsgivaren i Finland av en utländsk arbetstagare och avtalspart. Kraven framgår av texten och är en sammanfattning och förenkling av alla de svårtolkade lagar samt bestämmelser som ställs på utländsk arbetskraft.

- Utredning över beställaransvarslagens 5§:
 - En utredning på om företagets registrerings skyldigheter uppfylls i förkottsuppbördsregistret, arbetsgivarregistret samt i registret över mervärdesskattskyldiga.
 - Ett utdrag ur handelsregistret
 - Ett intyg över att skatterna är betalda eller ett intyg över skatteskulder eller ett intyg på att en betalningsplan på skatteskulder är gjord.
 - Ett intyg för att pensionsförsäkringar finns samt för erlagda pensionsförsäkringsavgifter eller ett intyg på att en betalningsplan för pensionsförsäkringsavgifter är gjord.
 - En utredning på arbetsvillkorsavtalet som används för arbetet eller om de centrala arbetsvillkoren.

- försäkra att den utländska arbetstagaren har ett giltigt uppehållstillstånd samt meddela detta till arbets- och näringsbyrån.

- kontrollera att arbetstagaren har personkort med bild, skattenummer, företagsnummer, företagets namn

- tag reda på den utländska arbetstagarens namn

- tag reda på den utländska arbetstagarens medborgarskap

- tag reda på landet där den utländska arbetstagaren bor

- kontrollera företagsnumret eller VAT-numret för företaget den utländska personen arbetar för och för alla underentreprenörer företaget använder

- begär kontaktuppgifter för företaget samt underentreprenörer eller utländska företag och kontaktuppgifter för den finländska representanten
- begär kopia på pass eller personkort av den utländska arbetstagaren och dessutom för vissa länder också uppehållstillstånd från hemlandet.
- kontrollera att arbetstagaren har fyllt i A1-blanketten för personer från EU länder och E101-blanketten för personer från Norge, Island, Liechtenstein, Schweiz. (Fås från Pensionsskyddsanstalten)
- Kontrollera arbetsavtalet enligt arbetsavtalslagen 55/2001/2 kap. 4 §
- Kontrollera företagets arbetshälsovårdsavtal i Finland

Uppgifterna bör förvaras på arbetsplatsen och skall sparas även i 4 år efter att arbetsavtalet upphört. Uppgifterna bör vara lätt tillgängliga för granskning av myndigheterna.

7 Slutsats

Andelen utländsk arbetskraft har ökat rejält under de senaste åren vilket dock inte är endast negativt. Den utländska arbetskraften behövs också till en stor del, eftersom antalet inhemska arbetstagare inom byggbranschen har sjunkit rätt så mycket pga. att stora åldersgrupper har gått i pension och antalet nya inhemska arbetare inom byggbranschen har sjunkit. Det har alltså inte utbildats tillräckligt med nya och unga arbetare inom byggbranschen för att fylla arbetsplatserna som blivit lediga i och med det stora antalet pensionerade arbetare inom byggbranschen. Den utländska arbetskraften ställer dock vissa krav och skyldigheter för de finländska arbetsgivarna. Olika rätt så krångliga lagar samt bestämmelser gör det mera komplicerat att anställa utländska arbetstagare.

Andelen utländsk arbetskraft väntas öka även under de kommande åren rätt så mycket och den utländska arbetskraften är här för att stanna, men i vilken omfattning kan man inte ännu förutspå.

Förutsättningen är också att de finländska företagen samt arbetarna kan anpassa sig till situationen. Därför är det extremt viktigt att företagen har kunskap om lagstiftningen och

bestämmelserna om utländsk arbetskraft och att övervakningen förbättras. Dessutom borde lagstiftningen gällande utländsk arbetskraft förbättras och göras mera specifik. Lagtexten borde även göras mera lättförståelig eftersom det var svårt redan för mig att förstå vissa punkter i lagarna även om jag satt mig in i ämnet. I synnerhet för en utländsk arbetstagare kan man anta att dessa lagar är nästan omöjliga att förstå. Även för en finländsk arbetsgivare är det krävande att sätta sig in i alla regler och krav. Detta leder lätt till missförstånd och kan inverka på allt en mängd faktorer så som t.ex. arbetssäkerhet, felaktig beskattning, undvikande av skatter och övriga avgifter.

All information som behövs för användningen finns tillgänglig för vem som helst på internet, informationen är dock utspridd över flera olika internetsidor och är därför ändå ett problem att hitta. Informationen finns på de flesta internetsidor på både finska och svenska, dessutom finns de även på engelska och till och med på ryska samt estniska på vissa sidor. Men t.ex. lagarna finns endast på finska och svenska. Enligt mig borde de finnas på de allmännaste språken i Finland, alltså engelska, ryska och estniska. Dessutom är informationen man får från internet också krånglig och svår att förstå.

Det borde t.ex. göras enkla listor där det står med lättförståelig text vad som exakt behövs för användningen av utländsk arbetskraft för arbetsgivarna och även för arbetstagarna. I detta arbete finns en lista på det viktigaste som ett byggföretag bör tänka på vid användningen av utländsk arbetskraft. Byggbranschen har i sig själv gjort vissa åtgärder för att försöka göra det enklare. Det finns t.ex. en internetsida som heter tilaajavastuu.fi där man kan registrera sig och då får man rätt så bra information om hur man skall gå tillväga och vilka intyg som behövs för att allt skall gå rätt till. Dessutom kunde lagarna eller förteckningarna översättas till de vanligaste utländska språken som hörs i Finland, alltså t.ex. estniska, ryska och engelska. För att kunna ordna med samtliga intyg och utredningar, är man i nuläget tvungen att göra det via flera olika byråer. Det skulle underlätta väldigt mycket om man kunde sköta allt på ett och samma ställe där personalen skulle vara kompetenta och väl insatta i ämnet. Där kunde både arbetstagare och arbetsgivare få råd och vägledning.

För att lyckas avskaffa den gråa marknaden borde man även effektivera övervakningen på arbetsplatser samt t.ex. höja på försummelseavgiften för misskötsel av beställarens och arbetsgivarens utredningsskyldigheter. Det skulle säkert skärpa beställarens noggrannhet.

Försummelseavgiften som är 15 000€ per försummelse kunde då höjas till t.ex. det redan föreslagna 50 000€ eller enligt min åsikt till något ännu högre belopp. Förhöjningen borde vara kännbar eftersom de företag som nu fuskar med beskattningen och socialskyddsavgifterna anser att försummelseavgiften är så låg att de trots den vinner mera på kriminellt vis genom att lämna skatter och andra avgifter obetalda.

Ett problem för tillfället då huvudentreprenören inte heller har rätt att få information om erlagda skatter, pensioner och löner etc. av någon annan i en underentreprenörskedja än av den underentreprenör som är direkt under huvudentreprenören.

Jag är övertygad om att om man kunde ändra på detta så att huvudentreprenören skulle ha rätt att kräva all den informationen och man skulle göra det obligatoriskt för huvudentreprenören att meddela sådan information vidare till myndigheterna såsom skatteverket och pensionsskyddsanstalten. Då skulle det vara mycket svårare för olika parter att kringgå skatter och avgifter. Det skulle säkert ha en stor inverkan på den gråa marknaden.

Språkmuren är också ett stort problem i dagens läge på byggplatserna, vilket även jag själv har erfarenheter av med de ryska samt estniska arbetarna. Kommunikationen fungerar helt enkelt inte, arbetena blir fel utförda, arbets säkerheten är dålig och tidtabellerna håller inte. Detta har varit vardagliga problem på de byggen jag själv arbetat på. En förbättring på detta kunde t.ex. göras genom att varje grupp av utländska arbetare på ett bygge skulle ha en så kallad ledare på byggplatsen som förstår och talar finska. Detta var en sak vi själva började kräva av de underentreprenörer vi anlätade på byggplatserna eftersom vi hade så stora språkliga problem hela tiden. En person som då förstod båda språken och på så sätt fungerade som en ledare för gruppen underlättade mycket.

Källförteckning

Rakennusliitto. *Utlänningar.*

<http://rakennusliitto.fi/rp/ulkomaalaiset/> (hämtat: 3.3.2013)

Skatteförvaltningen. *Definition av grå ekonomi 2011.*

[http://www.vero.fi/sv-FI/Skatteforvaltningen/Definition_av_gra_ekonomi\(14769\)](http://www.vero.fi/sv-FI/Skatteforvaltningen/Definition_av_gra_ekonomi(14769))
(hämtat: 17.4.2013)

Rakennuslehti. *Var femte av husbyggnadsbranschens arbetskraft är utländsk (2011).*

<http://www.rakennuslehti.fi/uutiset/talous/26889.html> (hämtat: 2.3.2013)

Rakennusteollisuus. *Arbetskraftsundersökningens resultat 2011.*

<http://www.rakennusteollisuus.fi/default.aspx?intObjectID=14568&intVersion=1>
(hämtat: 3.3.2013)

Rakennusteollisuus. *Gråa marknadens förebyggande.*

<http://www.rakennusteollisuus.fi/RT/Ty%C3%B6markkinat/Harmaan+talouden+torjunta/> (hämtat: 6.3.2013)

Helsingfors stad. *Gråa marknadens övervakningsrapport.*

http://www.hel.fi/static/taske/julkaisut/2012/Harmaan_talouden_seurantaraportti_3_2012.pdf (hämtat: 7.3.2013)

Arbets- och näringsministeriet. *Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuminen rakennus sekä majoitus- ja ravitsemisalalla-työryhmä mietintö 2011.*

http://www.tem.fi/files/29563/TEM_17_2011_netti.pdf (hämtat: 7.3.2013)

Veronumero. *Personkort med bild.*

<https://www.veronumero.fi/henkilokortti> (hämtat: 26.3.2013)

Arbets- och näringsministeriet. *Beskattning av utlänningar.*

http://www.mol.fi/mol/se/02_anstallningsfragor_lagar/02_utlanning_finland/05_beskattning/index.jsp (hämtat: 16.3.2013)

Skatteförvaltningen. *Arbete i Finland.*

<http://www.vero.fi/sv->

[FI/Personkunder/Fran_utlandet_till_Finland/Arbeta_i_Finland/Arbeta_i_Finland\(15085\)](http://www.vero.fi/sv-FI/Personkunder/Fran_utlandet_till_Finland/Arbeta_i_Finland/Arbeta_i_Finland(15085)) (hämtat: 17.3.2013)

Finlands författningssamling

Utlänningslagen 30.4.2004/301. www.finlex.fi (hämtat: 8.3.2013)

Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan­de av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233. www.finlex.fi (hämtat: 8.3.2013)